

Värdet av utstationering

- den samhällsekonomiska betydelsen
av utstationeringar till Sverige

For information on obtaining additional copies, permission to reprint or translate this work, and all other correspondence, please contact:

DAMVAD Analytics
Havnegade 39
DK-1058 Copenhagen K
Denmark
info@damvad.com
damvad.com

Copyright 2017, Damvad Analytics A/S

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund och syfte	5
Vilka utstationeras till Sverige?	5
Samhällsekonomiskt värde av utstationeringar	6
1 Inledning	8
1.1 Utstationering av arbetskraft	8
1.2 Syfte och utgångspunkter	9
1.3 Rapportens innehåll och disposition	9
2 Vilka individer utstationeras till Sverige?	10
2.1 Bygg- och tillverkningsyrken vanligast	10
2.2 Många stannar kortare perioder	11
2.3 Utstationering vanligt från Polen och Tyskland	12
2.4 Stockholm och Västra Götaland vanligaste länen för utstationering	13
3 Samhällsekonomiskt värde av utstationeringar	15
3.1 Samhällsekonomiska värden på nationell nivå	15
3.2 Samhällsekonomiska värden inom olika yrkesgrupper	16
3.3 Samhällsekonomiska värden inom olika regioner	18
4 Metodbeskrivning	20
4.1 Dataunderlag	20
4.2 Beräkningar av samhällsekonomiska värden	22
4.3 Avgränsningar	23
5 Appendix	25

Sammanfattning

Bakgrund och syfte

Goda villkor för rörlighet över gränser bidrar till tillväxt och välbefinnande. När arbetskraft rör sig mellan länder och utför tjänster där efterfrågan är som störst skapas värden som annars inte skulle uppstå. En större öppenhet för utländsk arbetskraft förbättrar matchningen på den internationella arbetsmarknaden då företag ges bättre möjlighet att hitta de mest lämpade individerna för utförande av tjänster och andra arbetsuppgifter, medan individer får större möjlighet att utföra de arbeten som genererar störst inkomst.

Genom utstationering av arbetskraft ökar rörligheten över landsgränser. Utstationering innebär att individer anställda vid företag i ett land under en begränsad period utför arbete i ett annat land. Den utländska arbetsgivaren tillhandahåller, genom den utstationerade individen, tjänster för en mottagare i det andra landet.

Idag arbetar utstationerad arbetskraft över hela Sverige inom ett stort antal yrkesområden - de flesta arbetar dock inom bygg och tillverkning samt IKT-sektorn. Under år 2015 registrerades totalt 37 852 utstationeringar till Sverige.

Syftet med denna studie är att ge en bild av det samhällsekonomiska värde utstationerade individer ger upphov till genom sina arbetsinsatser i Sverige. Vi redovisar även hur dessa värden fördelas mellan olika yrkesgrupper som utstationeras till Sverige, samt hur värdena fördelas på regional nivå i olika län.

Vilka utstationeras till Sverige?

Av de 37 852 utstationeringarna till Sverige år 2015 var det vanligaste yrkesområdet byggverksamhet. Under 2015 utstationerades över 16 000 individer till Sverige inom denna yrkeskategori, vilket motsvarar ungefär 43 procent av samtliga utstationeringar. 9 000 individer har utstationerats till Sverige inom yrkesområdet tillverkning, vilket motsvarar nästan var fjärde individ. Sammantaget har två av tre utstationeringar skett av individer verksamma inom antingen byggverksamhet eller tillverkning. Ungefär var tionde individ som utstationeras till Sverige arbetar med IKT-relaterade frågor.

De flesta utstationerade individer härstammar från Polen. Ungefär 8 500 individer har utstationerats från Polen till Sverige, motsvarande ungefär 23 procent av det totala antalet utstationeringar under 2015. Från Tyskland respektive Litauen har strax över 4 000 utstationeringar skett samma år, vilket motsvarar drygt elva procent vardera av samtliga utstationeringar. Det vanligaste utomeuropeiska landet varifrån utstationeringar sker är Indien. Ungefär 2 000 individer, motsvarande 5 procent av samtliga utstationeringar, härstammar från Indien.

Stockholms län är den region dit störst andel utstationeringar sker. Nästan var tredje utstationering under år 2015, motsvarande drygt 12 000, har skett till denna region. Detta är nästan dubbelt så många som till Västra Götaland, dit ungefär 18 procent av samtliga utstationeringar skett. Skåne står för ungefär åtta procent av samtliga utstationeringar till Sverige. Sammantaget sker nästan sex av tio utstationeringar till något av storstadslänen.

I Figur 1.1 redovisas de 37 852 utstationeringarna till Sverige år 2015 fördelat på yrkeskategori, ursprungsland samt län där arbetet utförs.

Samhällsekonomiskt värde av utstationeringar

Det samhällsekonomiska värdet av utstationerade individers arbetsinsatser uppgår på helårsbasis till ungefär 4,1 miljarder kr. Detta innefattar 2,9 miljarder kr i direkta effekter samt ytterligare 1,2 miljarder kr i indirekta spridningseffekter. De indirekta effekterna uppstår när utstationerade individers arbetsinsatser skapar ytterligare arbetstillfällen i andra delar av samhällsekonomin, vilka i sin tur ger upphov till ökad ekonomisk aktivitet.

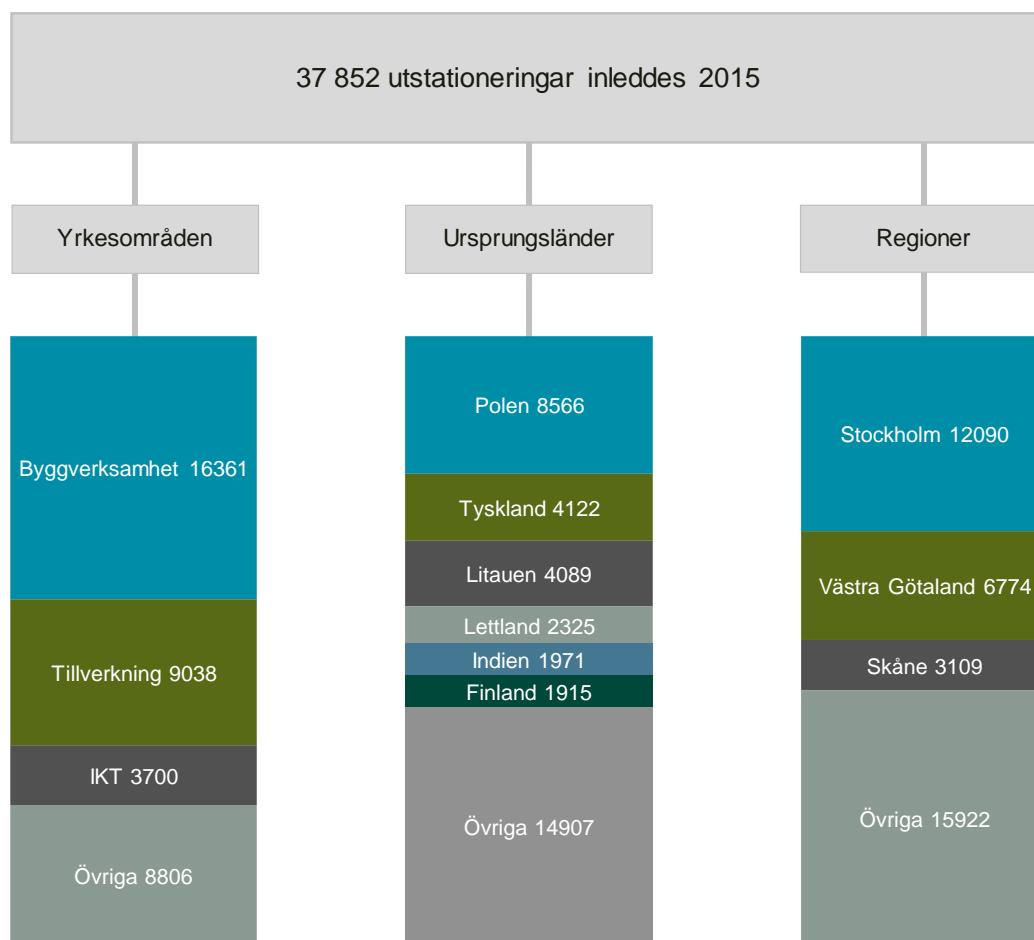
Skatteintäkterna uppgår till knappt 900 Mkr, vilket innefattar 600 Mkr i direkta effekter samt 300 Mkr i indirekta spridningseffekter.

Värdet av utstationeringar inom byggverksamhet uppgår till strax över 2 miljarder kr, motsvarande hälften av de samhällsekonomiska värden som tillförs av utstationerade individer i Sverige.

Individer verksamma inom informations- och kommunikationsverksamhet skapar ett samhällsekon-

FIGUR 1.1

Antal utstationeringar till Sverige inom olika yrkesområden, ursprungsländer samt regioner år 2015

miskt värde på strax över 800 Mkr, motsvarande ungefär en femtedel av det samlade värdet som utstationeringar till Sverige innebär. Detta motsvarar även ett relativt stort värde i förhållande till antalet utstationeringar, vilket primärt beror på att utstationerade individer inom denna yrkeskategori stannar relativt länge i Sverige jämfört med andra yrkeskategorier.

Inom tillverkningsyrken har arbetsinsatserna av utstationerade individer ett samhällsekonomiskt värde på 700 Mkr, motsvarande ungefär 17 procent av utstationeringarnas totala värde.

De tre ovan nämnda yrkesgrupperna står för nästan 90 procent av de samhällsekonomiska värden som tillförs av utstationerade individer i Sverige.

Det samhällsekonomiska värdet av utstationeringar till Stockholmsregionen uppgår till drygt 1,8 miljarder kr, vilket motsvarar ungefär fyra av tio kronor av de värden som skapas av utstationerade individer i Sverige. De värden som tillförs i Stockholm är även relativt stort i förhållande till antalet utstationeringar till regionen, vilket beror på en kombination av att utstationerade individer till denna region har relativt hög produktivitet samt att utstationeringarna är något längre än genomsnittet.

BOX 1.1

Sammanfattning av samhällsekonomiska konsekvenser av utstationeringar till Sverige år 2015

Antal utstationeringar: 37 852

Vanligaste yrkesområdet: Byggverksamhet

Samhällsekonomiskt värde av arbetsinsatserna: 4,1 miljarder kr

Skatteintäkter: 900 miljoner kr

1 Inledning

1.1 Utstationering av arbetskraft

Goda villkor för rörlighet över gränser bidrar till tillväxt och välbefinnande. När arbetskraft rör sig mellan länder och utför tjänster där efterfrågan är som störst skapas värden som annars inte skulle uppstå. En större öppenhet för utländsk arbetskraft förbättrar matchningen på den internationella arbetsmarknaden då företag ges bättre möjlighet att hitta de mest lämpade individerna för utförande av tjänster och andra arbetsuppgifter, medan individer får större möjlighet att utföra de arbeten som genererar störst inkomst.

Genom utstationering av arbetskraft ökar rörligheten över landsgränser. Utstationering innebär att individer anställda vid företag i ett land under en begränsad period utför arbete i ett annat land. Den utländska arbetsgivaren tillhandahåller, genom den utstationerade individen, tjänster för en mottagare i det andra landet.

För att räknas som utstationerad ska en individ under en begränsad tidsperiod utföra någon form av arbete mot en ekonomisk ersättning i det mottagande landet. Att exempelvis delta i en utbildning eller en kurs betraktas således inte som utstationering. Tjänsten eller arbetet ska dessutom utföras för en part i mottagarlandet – om en individ exempelvis genomför en marknadsundersökning eller ett nyhetsreportage för sin arbetsgivares räkning i ett annat land räknas det utförda arbetet inte som utstationering.

På EU-nivå regleras utstationering av arbetskraft av bestämmelser i EU:s utstationeringsdirektiv.¹ I Sverige regleras villkor för utstationering i *Lag*

(1999:678) om utstationering av arbetstagare. I 3 § i denna lag förtydligas de villkor som ska uppfyllas för att ett utbyte av gränsöverskridande tjänster ska klassas som utstationering:

1. när en arbetsgivare för egen räkning och under egen ledning sänder arbetstagare till Sverige enligt avtal som arbetsgivaren har ingått med den i Sverige verksamma mottagaren av tjänsterna,
2. när en arbetsgivare sänder arbetstagare till Sverige till en arbetsplats eller till ett företag som tillhör koncernen, eller
3. när en arbetsgivare som hyr ut arbetskraft eller ställer arbetskraft till förfogande sänder arbetstagare till ett användarföretag som är etablerat i Sverige eller som bedriver verksamhet här.

Även en rad andra lagar reglerar villkoren för utstationering till Sverige.²

Idag arbetar utstationerad arbetskraft över hela Sverige inom ett stort antal yrkesområden - de flesta arbetar dock inom bygg- och tillverkning samt IKT-sektorn. Under år 2015 registrerades totalt 37 852 utstationeringar till Sverige.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster.

² Se exempelvis *Arbetsmiljölagen* (1977:1160) samt *Arbetsbrottslagen* (1982:673).

1.2 Syfte och utgångspunkter

Syftet med denna studie är att ge en bild av de samhällsekonomiska värden utstationerade individer ger upphov till genom sin arbetsinsats i Sverige. I rapporten redovisar vi även hur dessa värden fördelas mellan olika yrkesgrupper som utstationeras till Sverige, samt hur värdena fördelas på regional nivå i olika län.

Vi beskriver utstationerade individers bidrag till samhällsekonomin genom framskrivningar av 2015 års utstationeringsmönster. Beräkningarna baseras således på statistik över individer som inlett sin utstationering i Sverige någon gång under helåret 2015.

I rapporten redovisar vi även *direkta* och *indirekta* samhällsekonomiska konsekvenser av utstationering av arbetskraft till Sverige. De direkta effekterna innefattar produktion och skatteintäkter till följd av utstationerade individers egen arbetsinsats. Indirekta effekter innefattar spridningseffekter som uppstår i övriga delar av samhällsekonomin till följd av arbetsinsatserna.³

Det statistiska underlaget till denna studie härstammar primärt från Arbetsmiljöverkets register över individer som utstationeras till Sverige. Arbetsmiljöverket ansvarar idag för tillsyn av utstationering till Sverige och för sedan 2013 statistik över individer som utstationeras till Sverige.⁴ Registret innefattar parametrar såsom exempelvis den utstationerade individens ursprungsland, vilken period individen stannar i Sverige, vilket utländskt företag individen representerar och vilket svenskt företag individen utför tjänster åt.

³ Se metodbeskrivningen för vidare beskrivning av direkta och indirekta effekter.

Arbetsgivare är skyldiga att registrera en utstationering om den utstationerade individen arbetar i Sverige under en period som minst uppgår till sex dagar. Databasen innehåller vissa registreringar av individer som arbetar i Sverige en kortare period än så, men icke-obligatoriet av registrering av utstationerade individer som vistas i Sverige under högst fem dagar innebär ett visst bortfall av registrerade utstationeringar i Arbetsmiljöverkets databas.

1.3 Rapportens innehåll och disposition

I Kapitel 2 beskriver vi vilka yrken individer som utstationeras till Sverige arbetar inom, hur länge de stannar, vilka länder de kommer från och vilka län de arbetar i.

I Kapitel 3 redogörs för de samhällsekonomiska värden utstationerade individer ger upphov till i Sverige.

Kapitel 4 innefattar en beskrivning av de metoder som använts inom ramen för denna rapport.

⁴ Se *Förordning (2013:352)* om anmälningsskyldighet vid utstationering av arbetstagare

2 Vilka individer utstationeras till Sverige?

I detta avsnitt beskriver vi vilken typ av arbetskraft som utstationeras till Sverige. Vi redovisar vilka yrkesgrupper som utstationeras till Sverige, hur länge de stannar i Sverige, vilka länder de utstationerade individerna kommer från samt vilka län de arbetar i under vistelsen i Sverige.

2.1 Bygg- och tillverkningsyrken vanligast

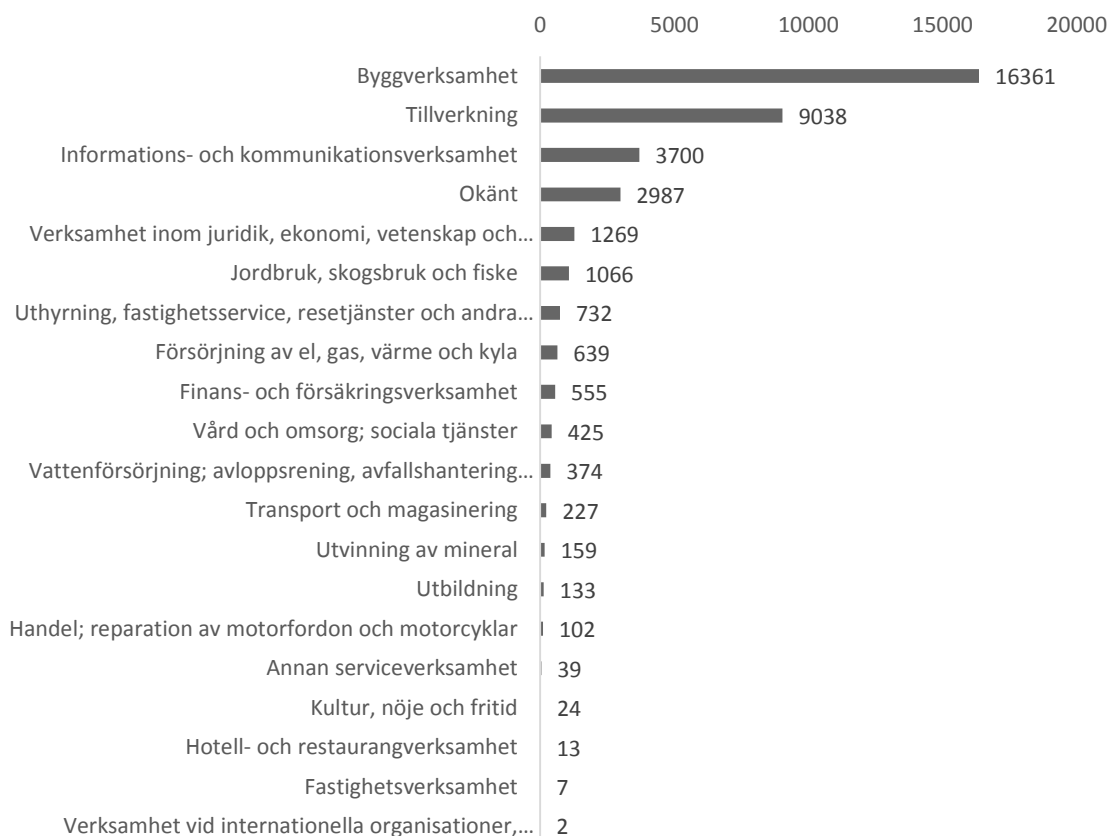
I Figur 2.1 redovisas antalet utstationeringar till Sverige fördelat per yrkesområde. I urvalet ingår utstationeringar som påbörjats någon gång under 2015.

Notera att arbetsgivare i Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister anger det yrkesområde som utförs

av respektive utstationerad individ utifrån en fördelning baserad på SNI-koder, och inte SSK som normalt är brukligt vid beskrivningar av yrken. I Figur 2.1 beskrivs således utstationerade individers yrke och inte vilken näringsgren individerna arbetar inom, trots att kategoriseringen baseras på SNI-koder.

Av 37 852 utstationeringar till Sverige under år 2015 var det vanligaste yrkesområdet sysslor inom byggverksamhet. Under 2015 utstationerades över 16 000 individer inom denna yrkeskategori till Sverige, vilket motsvarar ungefär 43 procent av samtliga utstationeringar. 9 000 individer har utstationerats till

FIGUR 2.1
Antal utstationerade per yrkesområde år 2015

Källa: Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister. Statistiken avser år 2015.

Sverige inom yrkesområdet tillverkning, vilket motsvarar nästan var fjärde individ. Två av tre utstationeringar har skett inom antingen byggverksamhet eller tillverkning. 3 700 utstationeringar, motsvarande 10 procent av samtliga utstationeringar, har skett av individer som arbetar med IKT-relaterade frågor. För ungefär 3 000 individer som utstationeras till Sverige har inget yrke angivits, vilket gör denna ”yrkeskategori” till den fjärde största.

2.2 Många stannar kortare perioder

De flesta individer som utstationeras till Sverige stannar en relativt kort tid. I Tabell 2.1 nedan redovisas antalet utstationerade individer till Sverige fördelat på antal dagar (samt månader) individerna stannar i Sverige. I tabellen framgår även hur länge

individer inom de tre största yrkeskategorierna – byggverksamhet, tillverkning samt informations- och kommunikationsverksamhet (IKT) – stannar i Sverige.

Nästan var femte utstationerad individ stannar högst 9 dagar. Ungefär hälften stannar max en månad. Relativt få, ungefär 10 procent, arbetar i Sverige under en längre period än sex månader.

Fördelningen av utstationerade individer som arbetar med yrken inom byggverksamhet skiljer sig inte nämnvärt från fördelningen för samtliga yrkesgrupper, vilket är förväntat då denna yrkesgrupp står för en stor andel av utstationerade individer. Även individer inom tillverkningsyrken följer ungefär samma

TABELL 2.1
Antal utstationerade per längd på utstationeringen år 2015

Tidsperiod i Sverige		Yrkeskategori							
		Samtliga		Byggverksamhet		Tillverkning		IKT	
Dagar	Månader	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
0-9		6 971	18%	3 135	19%	1 201	13%	755	20%
10-29	<1	11 829	31%	4 785	29%	3 222	36%	828	22%
30-59	1-2	6 941	18%	2 670	16%	2 276	25%	343	9%
60-89	2-3	3 474	9%	1 769	11%	954	11%	242	7%
90-179	3-6	4 678	12%	2 470	15%	960	11%	523	14%
180-239	6-8	1 178	3%	505	3%	195	2%	165	4%
240-359	8-12	1 169	3%	323	2%	115	1%	346	9%
360-719	12-24	1 426	4%	658	4%	65	1%	473	13%
>719	>24	186	<1%	46	<1%	50	1%	25	1%
Totalt		37 852	100%	16 361	100%	9 038	100%	3 700	100%

Källa: Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister. Statistiken avser år 2015.

mönster vad gäller utstationeringarnas tidslängd i Sverige.

Utstationerade individer inom IKT stannar dock generellt sett längre perioder i Sverige. Ungefär en femtedel stannar högst nio dagar, men fyra av tio stannar minst tre månader och mer än var fjärde utstationering pågår längre än ett halvår.

2.3 Utstationering vanligt från Polen och Tyskland

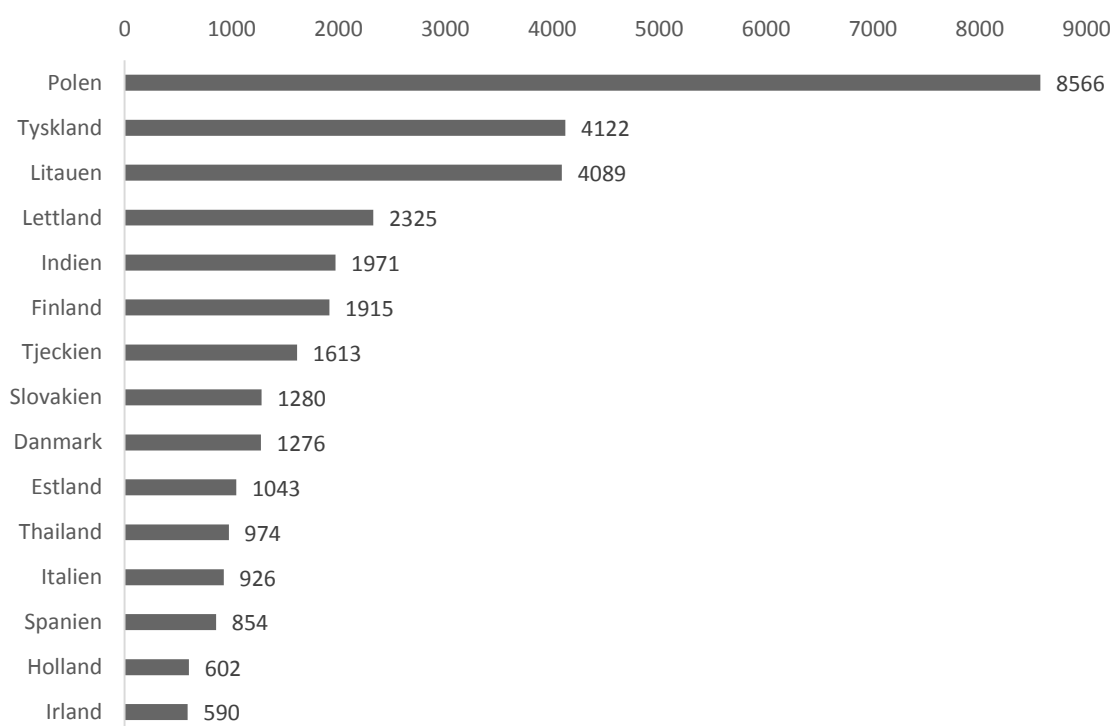
De flesta utstationerade individer härstammar från Polen, se Figur 2.2 nedan där de 15 största utstationeringsländerna framgår. Ungefär 8 500 individer har utstationerats från Polen till Sverige, motsvarande ungefär 23 procent av samtliga utstationeringar. Från Tyskland respektive Litauen har strax

över 4 000 utstationeringar skett, vilket motsvarar drygt elva procent vardera av samtliga utstationeringar under 2015.

Det vanligaste utomeuropeiska landet varifrån utstationeringar sker är Indien. Ungefär 2 000 individer, motsvarande 5 procent av samtliga utstationeringar, härstammar från Indien.

Den största yrkeskategorin för individer utstationerade från Indien och Italien är IT-specialister. Bland utstationerade individer från Thailand är det vanligast att arbeta inom jordbrukssektorn, vilket förklaras av det stora antalet säsongsarbetande bärplockare från detta land. Den största yrkeskategorin bland utstationerade individer från Danmark är hälso- och sjukvård. Från Holland sker flest utstat-

FIGUR 2.2
Utstationerade individers ursprungsländer år 2015

Källa: Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister. Statistiken avser år 2015.

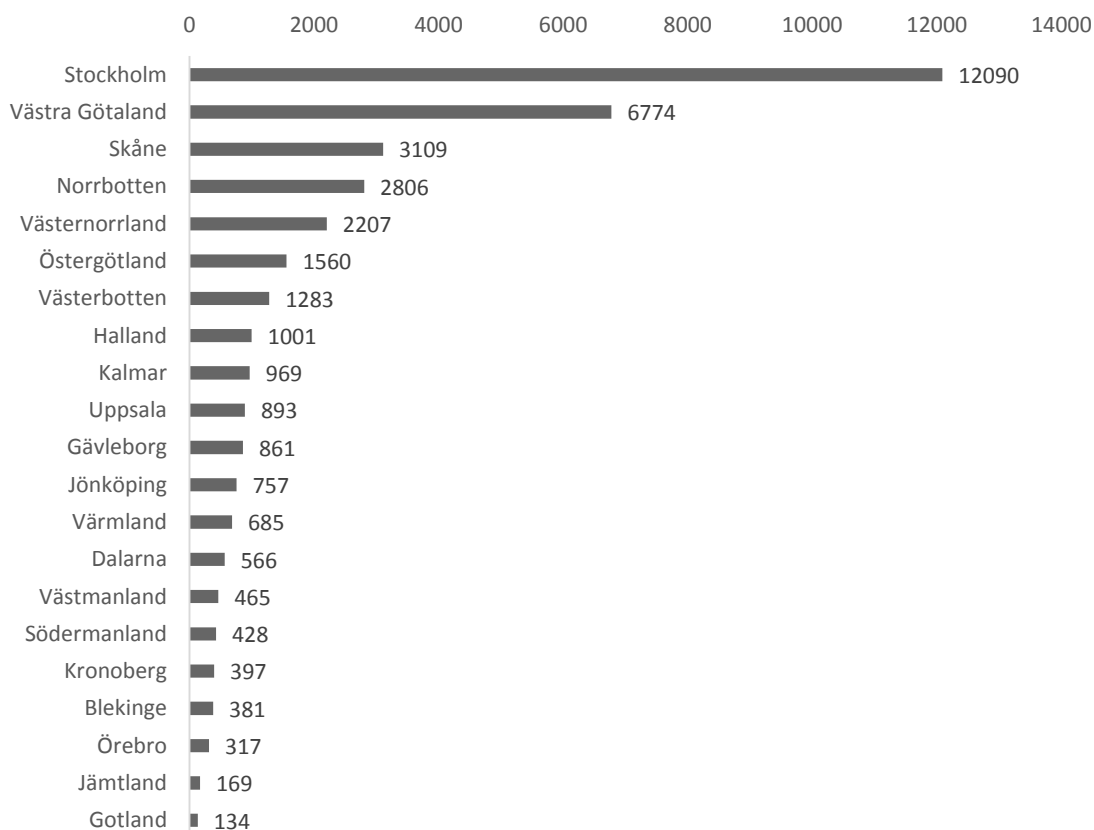
ioneringar inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. För resterande länder i Figur 2.2 är det vanligaste yrket bygg- eller tillverkningsrelaterat. I Tabell 5.1 i Appendix framgår det vanligaste yrket för utstationerade individer från respektive land.

Sammantaget har utstationeringar skett från 79 olika länder till Sverige under 2015. De 15 största länderna, som framgår i Figur 2.2, står för strax över 32 000 utstationeringar till Sverige. Detta motsvarar 85 procent av det totala antalet utstationeringar.

2.4 Stockholm och Västra Götaland vanligaste länen för utstationering

Stockholms län är den region dit störst andel utstationeringar sker. Nästan var tredje utstationering, motsvarande drygt 12 000, har skett till Stockholms län. Detta är nästan dubbelt så många som till Västra Götaland, dit ungefär 18 procent av samtliga utstationeringar skett. Skåne står för ungefär åtta procent av samtliga utstationeringar till Sverige. Sammantaget sker nästan sex av tio utstationeringar till något av storstadslänen. Minst antal utstationeringar sker till Gotland dit 134 utstationeringar skett under 2015.

FIGUR 2.3
Fördelning av utstationeringar per län år 2015

Källa: Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister. Statistiken avser år 2015.

Generellt är det vanligaste yrket som utstationeras till respektive län relaterat till byggverksamhet. Undantagen är Västernorrland, Västerbotten samt Gävleborg där tillverkningsrelaterade yrken är vanligast, samt Jämtland där jordbruk är det vanligaste yrkesområdet för utstationerade individer. I Tabell 5.2 i Appendix framgår största yrkesgrupp bland utstationerade individer per län.

3 Samhällsekonomiskt värde av utstationeringar

I detta avsnitt beskriver vi det årliga samhällsekonomiska värdet av utstationerade personers arbetsinsatser i Sverige. Vi beskriver detta värde fördelat på direkta effekter och indirekta spridningseffekter till övriga samhällsekonomin.

De huvudsakliga parametrarna som påverkar utstationerade individers bidrag till svensk samhällsekonomi är följande:

1. Antal individer inom respektive yrkeskategori som utstationeras till Sverige
2. Produktiviteten inom respektive yrkesgrupp
3. Hur länge individerna stannar i Sverige

Kapitlet inleds med beskrivningar av utstationerade individers samhällsekonomiska värde på nationell nivå. Därefter beskriver vi motsvarande värden inom olika yrkeskategorier samt olika regioner.

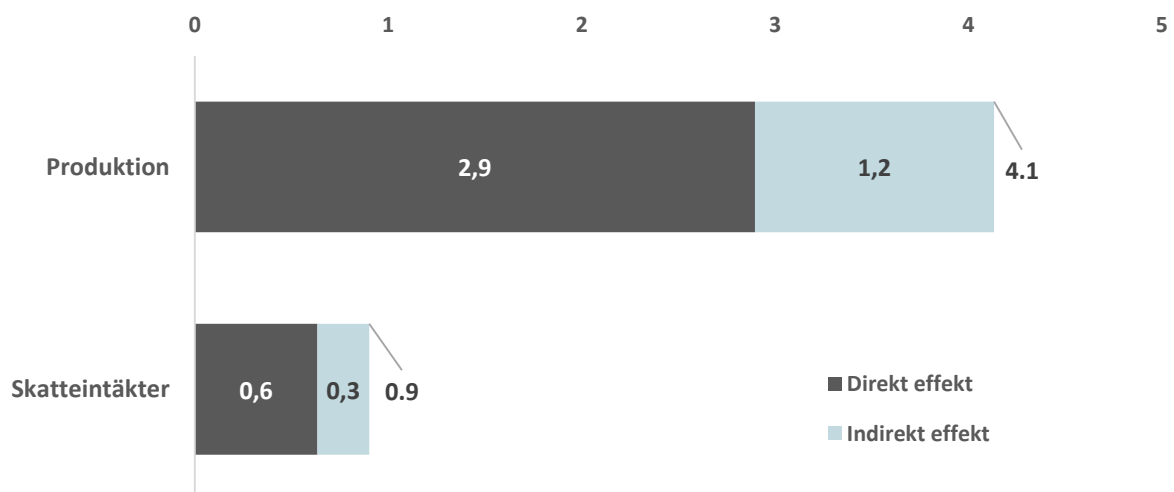
3.1 Samhällsekonomiska värden på nationell nivå

Det samhällsekonomiska värdet av utstationerade individers arbetsinsatser i Sverige uppgår på helårsbasis till ungefär 4,1 miljarder kr. Detta innefattar 2,9 miljarder i direkta effekter samt ytterligare 1,2 miljarder i indirekta spridningseffekter. De indirekta effekterna uppstår när utstationerade individers arbetsinsatser skapar ytterligare arbetstillfällen i andra delar av samhällsekonomin, vilka i sin tur ger upphov till ökad ekonomisk aktivitet.

Samtidigt ger utstationeringar upphov till skatteintäkter som uppgår till ungefär 900 Mkr, vilken innefattar 600 Mkr i direkta effekter samt 300 Mkr i indirekta spridningseffekter.

De samhällsekonomiska värden som utstationerade individer ger upphov till i Sverige sammanfattas i Figur 3.1 nedan.

FIGUR 3.1
Årliga samhällsekonomiska värden av utstationeringar, miljarder kr

3.2 Samhällsekonomiska värden inom olika yrkesgrupper

Värdet av arbetsinsatserna från utstationerade individer inom byggverksamhet uppgår årligen till strax över 2 miljarder, motsvarande hälften av de samhällsekonomiska värden som tillförs av utstationerade individer i Sverige.

Arbetsinsatser av individer verksamma inom informations- och kommunikationsverksamhet motsvarar ett samhällsekonomiskt värde på strax över 800 Mkr, vilket innebär ungefär en femtedel av den samlade produktionen som skapas av utstationeringar till Sverige. Detta innebär även ett relativt stort värde i förhållande till antalet utstationeringar, vilket

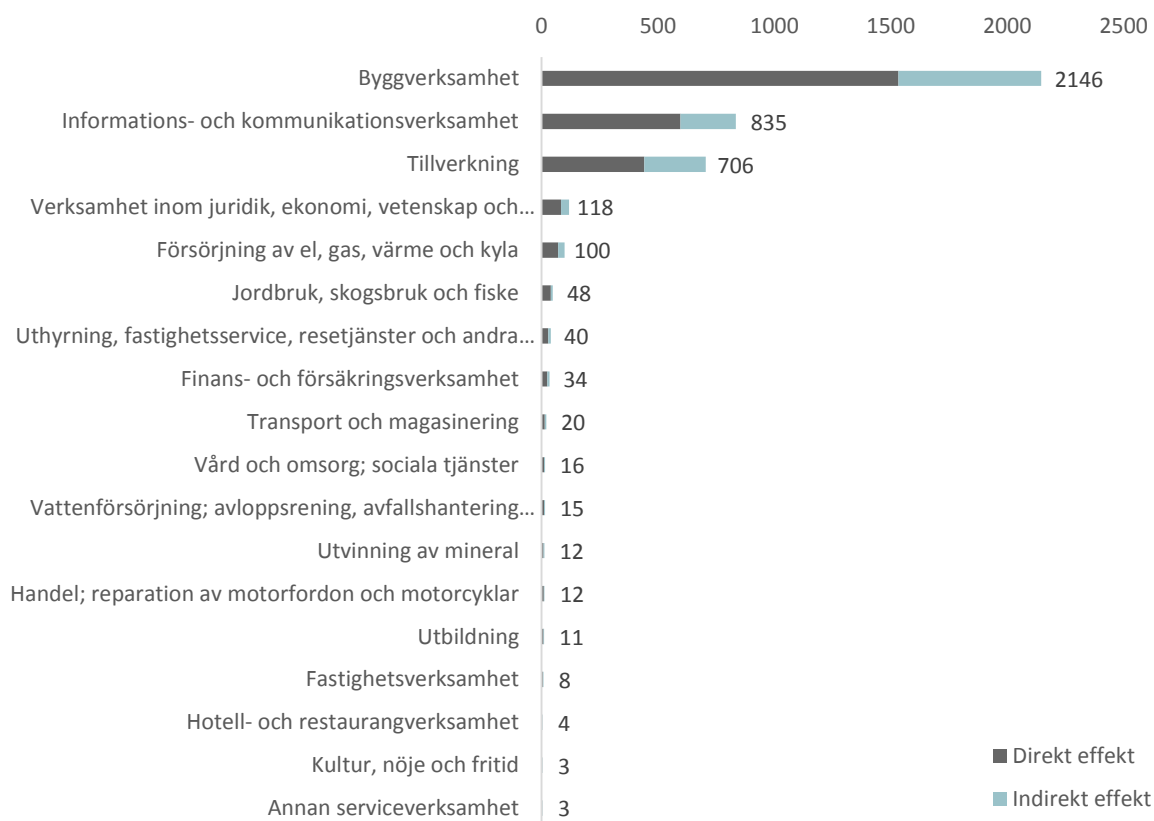
primärt beror på att utstationerade individer inom denna yrkeskategori stannar relativt länge i Sverige jämfört med andra yrkeskategorier.

Inom tillverkningsyrken har arbetsinsatserna av utstationerade personer ett samhällsekonomiskt värde på 700 Mkr. Sammantaget står de tre ovan nämnda yrkesgrupperna för nästan 90 procent av det samhällsekonomiska värden som tillförs av utstationerade individer i Sverige.

Inom ytterligare två yrkeskategorier överstiger produktionsvärdet av utstationerade individer 100 Mkr – (i) försörjning av el gas, värme och kyla, samt (ii) verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik.

FIGUR 3.2

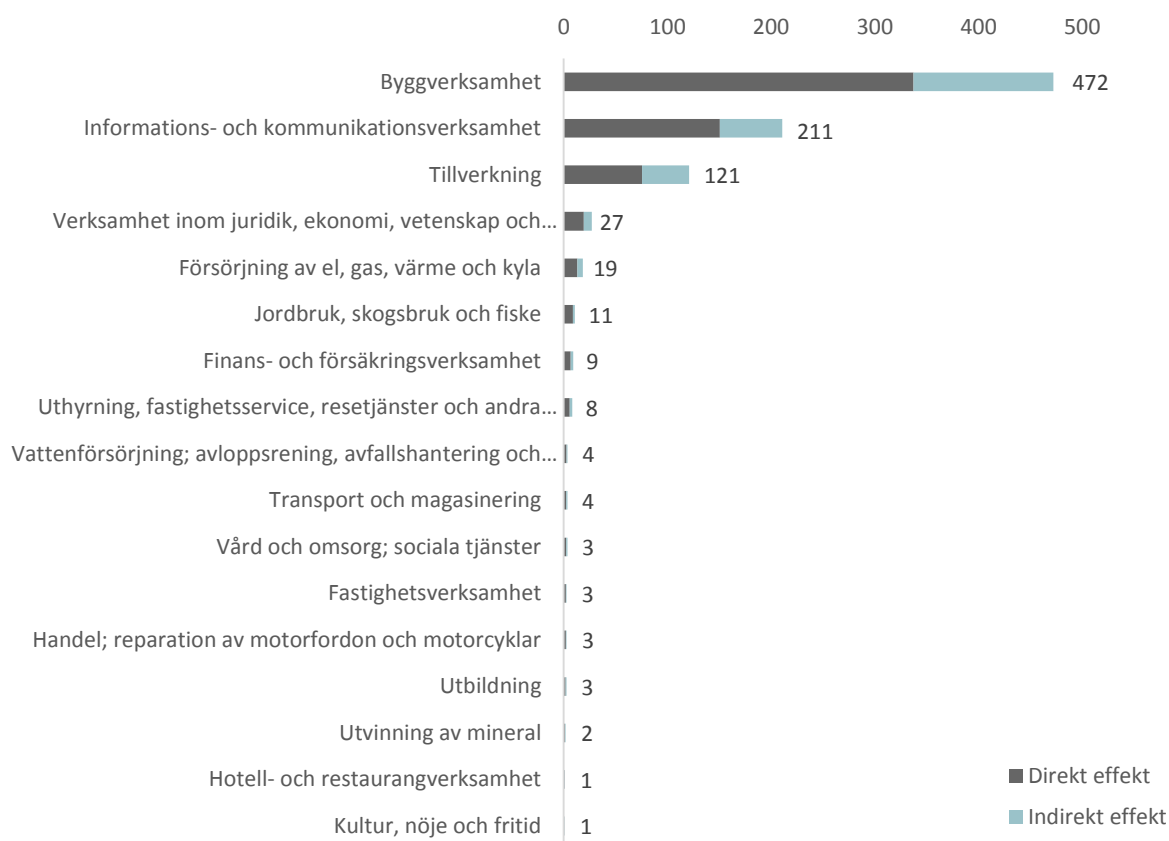
Det årliga samhällsekonomiska värdet av utstationeringar till Sverige per yrkeskategori, Mkr

Som nämnts ovan tillförs 900 Mkr i skatteintäkter av utstationerade individer. Ungefär hälften av detta belopp, 472 miljoner kr, tillförs av utstationerade individer verksamma inom yrken relaterade till byggverksamhet, se Figur 3.3 nedan. Ungefär en fjärdedel av skatteintäkterna, drygt 200 Mkr, tillförs av individer verksamma inom informations- och kommunikationsverksamhet. Individer inom tillverkningsyrken tillför strax över 120 Mkr, vilket motsvarar ungefär 13 procent av samtliga skatteintäkter.

Liksom för produktionsvärdet står de tre ovanstående yrkeskategorierna för ungefär 90 procent av samtliga skatteintäkter som tillförs av utstationerade individer.

FIGUR 3.3
Utstationerades årliga bidrag till skatteintäkter per yrkeskategori, Mkr

3.3 Samhällsekonomiska värden inom olika regioner

I Figur 3.4 framgår det samhällsekonomiska värdet av utstationerade individers arbetsinsatser inom olika län.

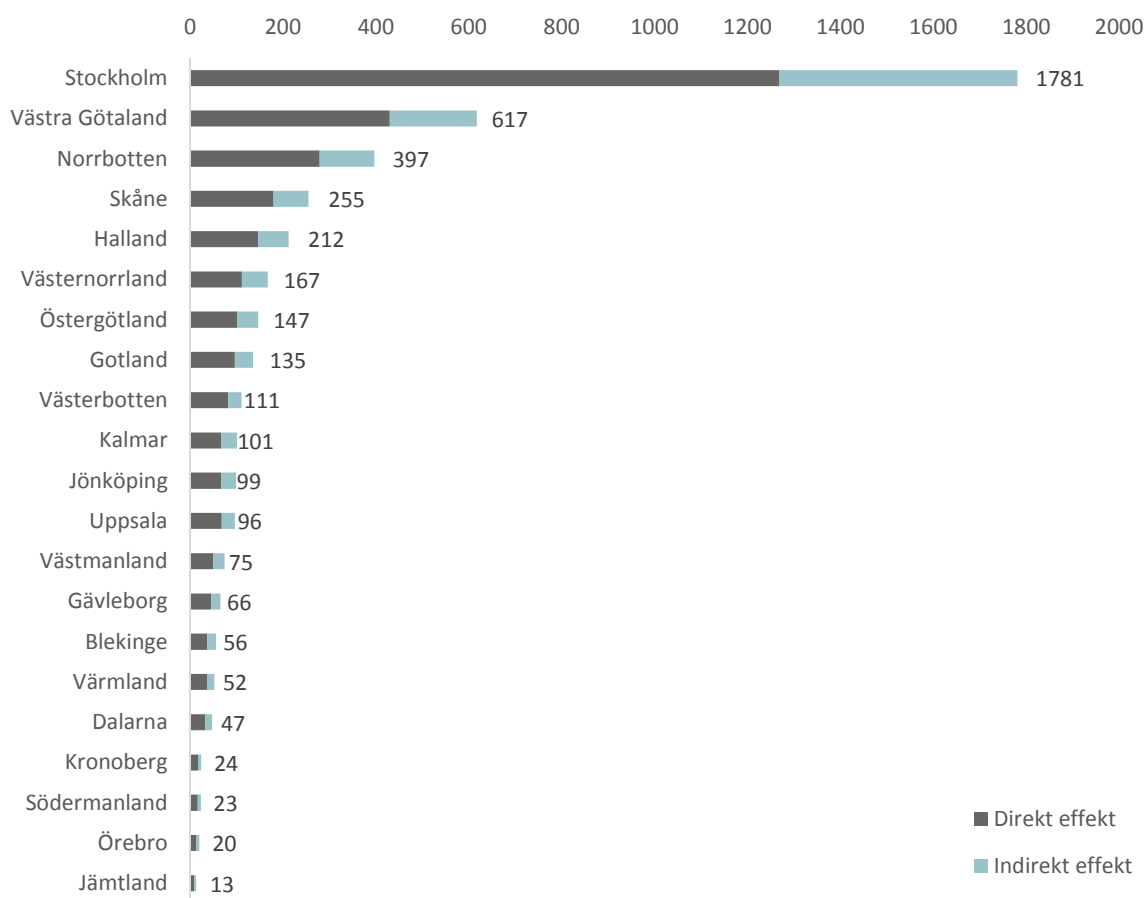
Det samhällsekonomiska värdet av utstationeringar till Stockholmsregionen uppgår till drygt 1,8 miljarder kr, vilket motsvarar ungefär fyra av tio kronor av de värden som skapas av utstationerade individer i Sverige. De samhällsekonomiska värden som till-

förs i Stockholmsregionen är relativt stort i förhållande till antalet utstationeringar till regionen, vilket beror på en kombination av att utstationerade individer till denna region har relativt hög produktivitet samt att utstationeringarna är något längre än genomsnittet.

I Västra Götaland uppgår produktionsvärdet till ungefär 620 miljoner kr. I Stockholms län samt Västra Götaland tillförs sammanlagt ungefär hälften av det totala värdet som utstationerade individer bidrar med genom sina arbetsinsatser i Sverige.

FIGUR 3.4

Det årliga samhällsekonomiska värdet av utstationeringar till Sverige per län, Mkr

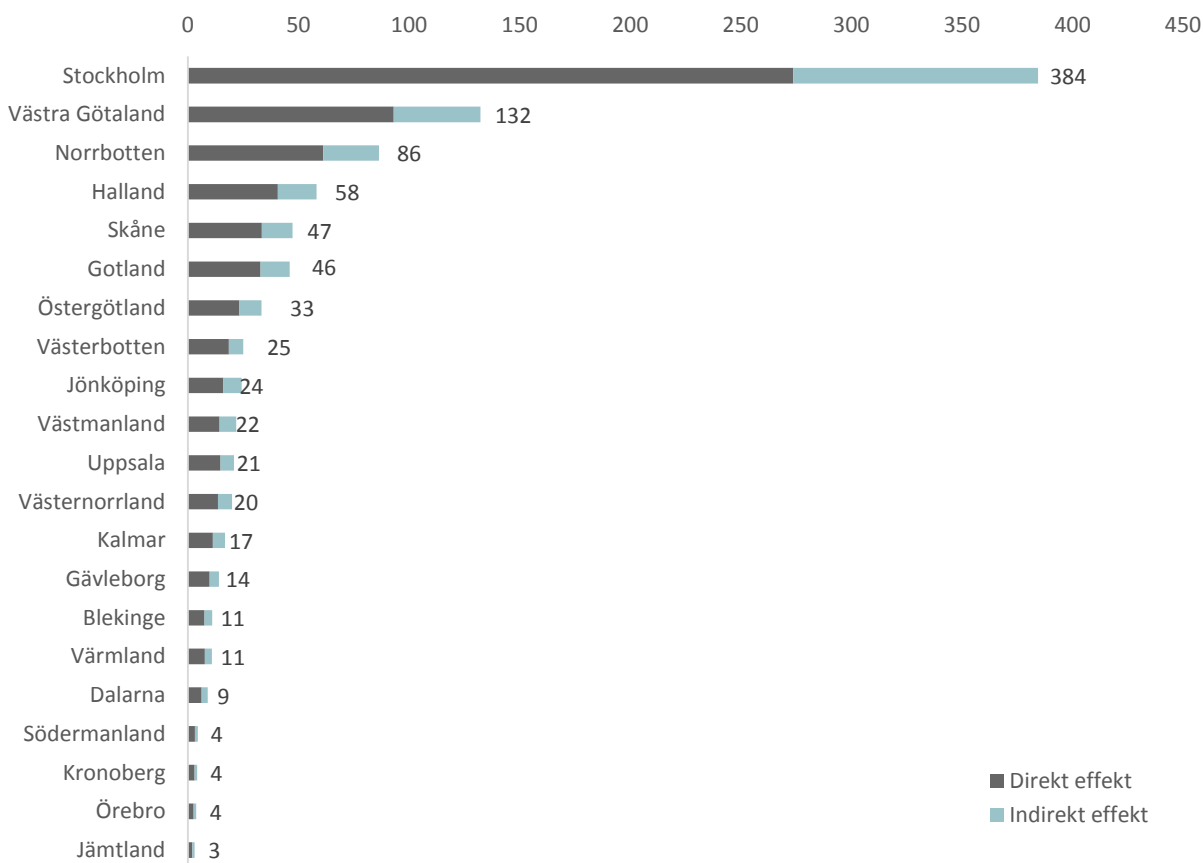
Arbetsinsatsernas samhällsekonomiska värde uppgår i Norrbotten till knappt 400 miljoner, vilket nästan motsvarar var tionde krona av den produktion som skapas av utstationeringar. Notera även att produktionen är hög i Gotland i relation till antalet individer som utstationerats till detta län. Detta beror primärt på att de relativt få utstationeringarna som skett till Gotland pågått under en längre tidsperiod.

I de flesta län är de samhällsekonomiska värdena betydande - i tio län överstiger utstationerade individers produktionsvärde 100 Mkr.

I Figur 3.5 nedan framgår utstationerade individers bidrag till skatteintäkter på regional nivå. Bidraget är störst i Stockholms län, nästan 400 Mkr. Näst störst mängd skatteintäkter uppstår i Västra Götaland där ungefär 130 Mkr i skattemedel tillförs. Liksom vad gäller produktionsvärde tillförs ungefär hälften av de totala skatteintäkterna av utstationeringar till dessa två regioner.

I Norrbottens samt Hallands län tillförs 86 respektive 58 Mkr i skattemedel, vilket motsvarar ungefär nio respektive sex procent av samtliga skatteintäkter. I Skåne tillförs ungefär 50 Mkr, vilket är fem procent av samtliga skatteintäkter.

FIGUR 3.5
Utstationerades årliga bidrag till skatteintäkter per län, Mkr

4 Metodbeskrivning

I detta kapitel beskriver vi de metoder som använts för att ge en bild av det samhällsekonomiska värdet av utstationeringar till Sverige. Inledningsvis beskriver vi dataunderlaget som legat till grund för beräkningarna. Därefter beskriver vi vår metod för att beräkna samhällsekonomiska värden och skatteintäkter. Avslutningsvis diskuterar vi de förutsättningar och antaganden vår modell baseras på.

4.1 Dataunderlag

Dataunderlaget till denna rapport härstammar från Arbetsmiljöverket och SCB. Samtliga parametrar avser år 2015. Följande variabler ingår i beräkningarna:

- Antal utstationeringar
- Yrkeskategori
- Region (län)
- Utstationeringens tidslängd
- Inkomstskatt
- Sociala avgifter
- Löneersättning
- Moms och punktskatter⁵
- Spridningsmultiplikator

Antal utstationeringar

Information om antal utstationeringar härstammar från Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister. Detta register infördes 1 juli 2013 till följd av en ändring i *Lag (1999:678) om utstationering av arbetstagar*. Registret innefattar parametrar såsom exempelvis den utstationerade individens ursprungsland, vilket företag individen utför tjänster åt inom Sveriges gränser och vilket utländskt företag individen arbetar för. Den utstationerade individens utländska arbetsgivare registrerar själv de efterfrågade uppgif-

terna i ett webformulär på Arbetsmiljöverkets hemsida. Om anmälan av utstationeringar inte sker i rätt tid eller om registreringen är felaktig har Arbetsmiljöverket rätt att ta ut en sanktionsavgift. Observera dock att det inte är obligatoriskt att registrera utstationeringar som pågår högst fem dagar i Sverige.

Yrkeskategori

I Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister registreras information om vilket yrke den utstationerade individen ska utföra i Sverige. Notera dock att de valbara yrkesbeskrivningarna som är tillgängliga vid registreringstillfället baseras på SNI-indelningar och inte SSYK vilket annars är normalt vid beskrivning av yrkeskategorier. Yrkeskategori anges på huvudgruppsnivå enligt SNI2007 (88 kategorier).

Region

I utstationeringsregistret finns information om vilken region den utstationerade individen kommer att utföra sitt arbete inom. Informationen registreras på länsnivå.

Utstationeringens tidslängd

Vid registreringstillfället anges information om hur länge den utstationerade individen avser stanna inom Sveriges gränser. Detta registreras genom att ange datum för start respektive avslut av utstationeringen. Om uppenbart felaktiga värden angetts har vi utgått från den genomsnittliga utstationeringsslängden för respektive yrke.

Inkomstskatt

Huruvida utstationerade individer betalar skatt eller ej i Sverige beror på om den utländske arbetsgivaren har ett fast arbetsställe i Sverige (såsom exem-

⁵ Notera att definitionen *indirekt skatt* vanligtvis används för att beskriva moms och punktskatter i denna typ av analys. Denna definition undviks

för att läsaren inte ska riskera att blanda ihop variabeln med beräkningar av *indirekta effekter*.

pelvis filial, dotterbolag, eller produktionsanläggning), samt hur länge individen stannar i Sverige för arbete.

Om fast driftställe saknas och den utstationerade individen arbetar maximalt 183 dagar, motsvarande sex månader, under ett år är inkomsterna skattefria i Sverige och beskattning sker i hemlandet.

Om arbetsgivaren har ett fast driftställe i Sverige och arbetet pågår i högst 183 dagar betalas särskild inkomstskatt, SINK. SINK-skatten uppgår till 20 procent av inkomsten.

Efter sex månader betalas dock skatt enligt gängse regler om kommunal och statlig skatt. I de fall en utstationering pågår under en längre period har vi använt oss av en schablonmässig inkomstskatt på 31,99 procent motsvarande genomsnittlig kommunalskatt under 2015.

Sociala avgifter

Om en utstationerad individ tillhör ett annat lands socialförsäkringssystem och endast arbetar i Sverige tillfälligt kan man samtidigt inte vara försäkrad i Sverige. Man är inte heller som arbetsgivare skyldig att betala in sociala avgifter för utstationerade individer som arbetar i Sverige under en kortare period än ett år. I övriga fall betalas dock sociala avgifter (eller egenavgifter för egna företagare). För de berörda utstationeringarna har vi utgått från en procentsats för sociala avgifter på 31,42 procent.

Löneersättning

Utstationerade individers löneersättning finns inte sammanställt i register. För att estimeras löneersätt-

ningar har vi utgått från kollektivavtalsenliga minimilöner för respektive yrkeskategori. Då vi saknar information om individernas kvalifikationsnivåer har vi generellt utgått från minimilöner för lågkvalificerad arbetskraft. Vi har heller inte inkluderat övertidserättning och liknande kompensationer i beräkningarna. Detta innebär sannolikt underskattningar av de faktiska löneersättningarna till individerna. Minimilönerna uppgår generellt till betydligt lägre belopp än genomsnittliga löner inom respektive sektor. Vi har valt detta förfarande för att inte överskatta de samhällsekonomiska värden som tillförs av utstationerade individer. För individer med okänt yrke har ett viktat medelvärde av lönenivåer för övriga yrkeskategorier beräknats.

Moms och punktskatter

För att justera den estimerade produktionsnivån till konsumenters faktiska betalningsvilja för slutprodukter och därmed definiera produktionsnivå utifrån marknadspris inkluderar vi moms och punktskatter i beräkningarna. Denna faktor uppgick år 2015 till 14,3 procent.⁶

Spridningsmultiplikator

För att beskriva de indirekta spridningseffekter som utstationerad arbetskraft ger upphov till i andra delar av samhällsekonomin använder vi oss av spridningsmultiplikatorer. Spridningseffekter uppstår primärt till följd av ökad efterfrågan hos underleverantörer och samarbetspartners till mottagare av de tjänster som utförs av utstationerade individer, samt ökat behov av arbetskraft till följd av utstationerades konsumtion inom Sveriges gränser. Värt att notera är dock att utstationerad arbetskraft skiljer sig från inhemsk arbetskraft. Då vistelsen är tillfällig är ex-

⁶ Mer specifikt beräknas produktionsnivå till marknadspris som: (produktion till faktorkostnad + moms och punktskatter – indirekta transfereringar (subventioner)).

empelvis individernas konsumtionsnivåer under vistelsen troligtvis relativt låga jämfört med en person som är permanent bosatt i Sverige.

Spridningsmultiplikatorn beskriver hur många arbetstillfällen som skapas till följd av ett enskilt arbetstillfälle i en viss sektor. Exempelvis innebär en multiplikator med värdet 1,5 att 0,5 arbetstillfällen skapas i andra delar av samhällsekonomin till följd av ett arbetstillfälle.

I rapporten *Det nya näringslivet – samspelet mellan industrin och tjänstesektorn* (Almega och Unionen, 2008) beskrivs multiplikatoreffekter som uppstår till följd av ekonomisk aktivitet i olika sektorer. För hela samhällsekonomin uppgår spridningsmultiplikatorn till ungefär 1,5. I kapitalintensiva sektorer såsom tillverkningsindustrin är multiplikatorerna dock större. Inom näringslivet uppgår multiplikatorn till 1,74 och inom industrin är multiplikatorn av ett enskilt arbetstillfälle 2,18. En enskild anställning inom tillverkningsindustrin skapar alltså ytterligare 1,18 arbetstillfällen i andra sektorer. Inom tjänstesektorn är kapitalintensiteten och behovet av underleverantörer relativt låg varför spridningsmultiplikatorn är lägre och uppgår till 1,41.

Vi använder oss i denna studie av konservativa multiplikatorer för att ta hänsyn till att spridningseffekterna troligtvis är lägre för utstationerad än inhemsk arbetskraft. Multiplikatorerna som används i denna studie kan betraktas som konservativa mått på de faktiska spridningseffekter som uppstår i samhällsekonomin till följd av utstationeringar.

Vi har valt att tillämpa en multiplikator som uppgår till 1,4 för samtliga yrkeskategorier med undantag för utstationeringar av individer inom tillverkningssektorn där multiplikatorn angetts till 1,6, samt följande yrken där multiplikatorn angetts till 1,2 (huvudgruppsnivå, 88 kategorier inom SNI2007):

- Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill
- Skogsbruk
- Fiske och vattenbruk
- Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar
- Parti- och provisionshandel utom med motorfordon
- Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar

Anledningen till de lägre multiplikatorerna för ovan nämnda sektorer är att utstationerade individer inom dessa enkla yrken generellt tenderar att generera lägre spridningseffekter till resterande delar av ekonomin.

4.2 Beräkningar av samhällsekonomiska värden

För att beräkna det samhällsekonomiska värdet av utstationeringar till Sverige utgår vi i denna studie från principerna i inkomstmetoden, som är en metod för att beräkna samhällsekonomiska värden utifrån arbetsinsatser och kapitalinvesteringar. Metoden innebär att de ekonomiska värden som skapas i ett samhälle beräknas genom att summera samtliga faktorinkomster. Faktorinkomster innefattar avkastning på (i) arbete samt (ii) kapital, vilket i praktiken innefattar lönekostnader respektive företagets driftöverskott/vinster. Genom att summera utstationerade individers erhållna löner till följd av arbetsinsatserna inom Sveriges gränser ges en estimering av samhällets värdering av arbetsinsatserna. För att erhålla de samhällsekonomiska värdena till marknadspris justerar vi även faktorinkomsterna till det pris som slutkonsumenter är villiga att

betala för producerade varor och tjänster. Något förenklat sker detta genom att ta hänsyn till moms och punktskatter på producerade varor och tjänster.⁷

De huvudsakliga parametrarna som påverkar utstationerade individers totala samhällsekonomiska värde är följande:

1. Antal individer inom respektive yrkeskategori som utstationeras till Sverige
2. Produktiviteten inom respektive yrkesgrupp
3. Hur länge individerna stannar i Sverige

För att beräkna det samhällsekonomiska värdet inom specifika yrkeskategorier summeras värden från samtliga utstationerade individer inom samma yrkeskategori. Det regionala värdet tillhandahålls genom att summera samtliga individers tillskott inom regionen. Summan av de samhällsekonomiska värdena inom samtliga yrkeskategorier uppgår till samma belopp som summan av motsvarande värden inom samtliga regioner. Således kan det totala samhällsekonomiska värdet på nationell nivå P definieras som:

$$P = \sum_{y=1}^{88} P_y = \sum_{r=1}^{21} P_r$$

I beräkningarna utgår vi från 88 yrkeskategorier (y) och 21 regioner (r) i respektive summering av samhällsekonomiska värden.

⁷ Inkomstmetoden kan något förenklat beskrivas som att ett lands totala förädlingsvärde till marknadspris beräknas genom: (lönekostnader + driftöverskott)*(faktor för korrigering till marknadspriser). Utstationerade individers lönekostnader kan därför betraktas som en estimering av samhällets värdering av arbetsinsatserna.

4.3 Avgränsningar

Vi har i beräkningarna av utstationerade individers produktion och bidrag till skatteintäkter inte inkluderat undanträngningseffekter. Man skulle kunna argumentera för att utstationerade individer tränger undan arbetskraft och "tar jobb" som annars skulle tilldelats individer på den inhemska arbetsmarknaden, vilket i sin tur leder till en ökad arbetslöshet och därmed lägre samhällsekonomisk aktivitet. Samhällsekonomin är dock på lång sikt inget nollsummespel där ett fast antal arbetsplatser kan tillsättas. För att undanträngningseffekter ska uppstå, och arbetslöshetsgraden på den inhemska arbetsmarknaden öka, krävs i regel en kortsiktig utbudschock på arbetsmarknaden innan en ny jämvikt hunnit uppnås – det finns idag dock inga tecken på kortsiktiga utbudschocker på den svenska arbetsmarknaden till följd av utstationeringar till Sverige.⁸ Dessutom bör utstationeringar till Sverige sättas i relation till rådande efterfrågan på arbetskraft. Inom byggverksamhet, det största yrkesområdet som utstationeras till Sverige, bedömer Arbetsförmedlingen i sina prognoser (Yrkeskompassen) att efterfrågan på arbetskraft är stor och även kommer förbli så under de närmaste åren. Utstationeringarna bör även ses i ljuset av det stora behov av bostadsbyggande som råder i Sverige.

Även om viss undanträngning hypotetiskt sett inträffar är dock de positiva nettoeffekterna av utstationering fortfarande stora. Låt oss anta att utstationeringarna inom bygg- och anläggning medför följande konsekvenser:

⁸ Undanträngning inträffar dock inte alltid ens vid kortsiktiga utbudschocker. Till exempel visar Mattias Engdahl och Olof Åslund i *Arbetsmarknadseffekter av öppna gränser* (IFAU, 2013) att den ökade konkurrensen på arbetsmarknaden till följd av EU-utvidgningen inte påverkade sysselsättning för individer på den inhemska arbetskraften, även om inkomstnivåerna hos vissa grupper minskade med ungefär en procent.

- Undanträngning av inhemsk arbetskraft motsvarande 25 procent av utstationerade individers årsverken.
- 75 procent av de inhemska, undanträngda individerna finner andra arbeten med motsvarande produktivitet och resterande individer förblir arbetslösa.

Om ovanstående inträffar skulle de totala samhälls-ekonomiska värdena av arbetsinsatserna minska från 2,1 miljarder kr till ungefär 1,8 miljarder kr. En inte oansenlig minskning i absoluta värden, men nettovärdet av arbetsinsatserna förblir högt.

En avgränsning i studien är även att vi i beräkningarna beskriver årliga effekter utifrån 2015 års utstationeringsmönster. Vi använder oss således inte av historisk data eller prognoser över kommande utveckling för utstationeringar till Sverige. Anledningen till denna avgränsning är vi valt att fokusera på den produktion och de skatteintäkter som härstammar från utstationeringar under det senaste tillgängliga helåret och därmed basera beräkningarna på så aktuell data som möjligt. Dessutom innefattar Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister i dagsläget endast data från två helår, 2014 samt 2015.

Vi avgränsar oss i denna studie även till att studera det samhällsekonomiska värdet av utstationerade individers arbetsinsatser (vilket estimeras utifrån individernas lönekostnader, jmf not 7). Utstationerade individers påverkan på företags driftöverskott, vilket innefattas i principerna för inkomstmetoden som tillämpas i denna studie, innefattas ej i de estimerade värden som skapas av utstationeringar till Sverige. Då individernas troligtvis har en positiv påverkan på mottagarföretags lönsamhet innebär detta att de totala produktionsnivåerna som härstammar från utstationeringar till Sverige underskattas.

5 Appendix

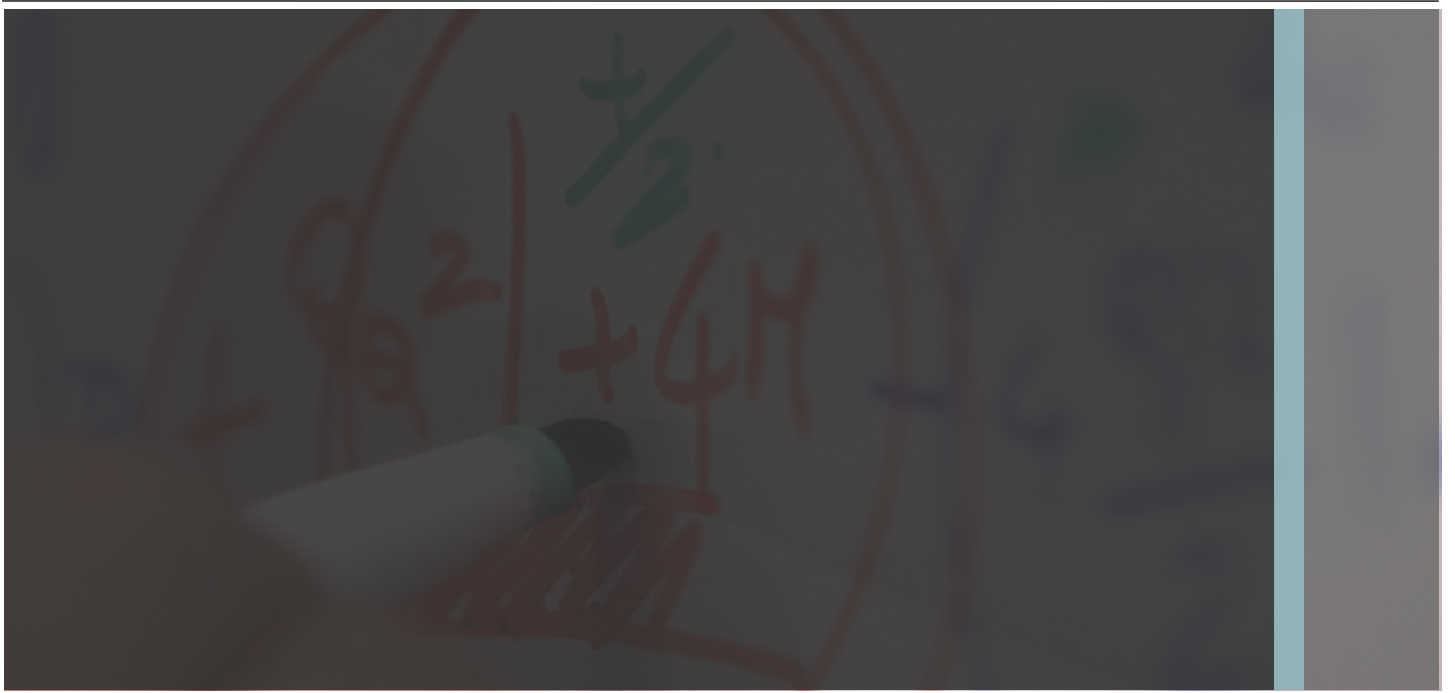
I tabellerna nedan beskrivs de största yrkesgrupperna som utstationeras från de femton största utstationeringsländerna samt till respektive län.

TABELL 5.1
Största yrkesgrupp per ursprungsland

Ursprungsland	Största yrkesgrupp (huvudgruppsnivå, 88 kategorier enligt SNI2007)
Polen	Byggande av hus
Tyskland	Reparation och installation av maskiner och apparater
Litauen	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Lettland	Byggande av hus
Indien	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.
Finland	Reparation och installation av maskiner och apparater
Tjeckien	Byggande av hus
Slovakien	Byggande av hus
Danmark	Hälso- och sjukvård
Estland	Byggande av hus
Thailand	Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill
Italien	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.
Spanien	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Holland	Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
Irland	Anläggningsarbeten

TABELL 5.2
Största yrkesgrupp per mottagande län

Län	Yrkesgrupp (huvudgruppsnivå, 88 kategorier enligt SNI2007)
Stockholm	Byggande av hus
Västra Götaland	Byggande av hus
Skåne	Byggande av hus
Norrbottn	Byggande av hus
Västernorrland	Reparation och installation av maskiner och apparater
Östergötland	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Västerbotten	Reparation och installation av maskiner och apparater
Halland	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Kalmar	Byggande av hus
Uppsala	Byggande av hus
Gävleborg	Reparation och installation av maskiner och apparater
Jönköping	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Värmland	Byggande av hus
Dalarna	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Västmanland	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet
Södermanland	Byggande av hus
Kronoberg	Reparation och installation av maskiner och apparater
Blekinge	Reparation och installation av maskiner och apparater
Örebro	Reparation och installation av maskiner och apparater
Jämtland	Jordbruk och jakt samt service i anslutning härtill
Gotland	Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet

DAMVAD
ANALYTICS